

INSÄNDARE OCH DEBATT

LARM: Politikerna låser in Sverige i EU - för alltid

En pågående grundlagsändring kan göra det nästintill omöjligt för Sverige att lämna EU – även om en majoritet av folket och/eller en majoritet av riksdagsledamöterna så vill. Det första av två riksdagsbeslut för den här grundlagsändringen togs den första oktober. Det nästa och avgörande beslutet planeras att tas omedelbart efter det kommande riksdagsvalet. Om beslutet går igenom innebär det att Sverige i grundlagsfrågor riskerar att gå från ett demokratiskt majoritetsstyre till ett odemokratiskt minoritetsstyre.

AR 1994 RÖSTADE 52,3 procent av väljarna för ett EU-medlemskap. År 2010 skrevs det svenska EU-medlemskapet in i grundlagen. Hittills har en sådan grundlagsändring krävt två enkla majoritetsbeslut i riksdagen. Det betyder att om en majoritet av svenska folket framöver ångrar sig och önskar lämna EU, måste det här inskrivna EU-medlemskapet först röstas bort. Hittills har det varit möjligt med precis de två enkla riksdagsmajoriteter som 2010 beslutade att skriva in EU-medlemskapet i grundlagen.

Nu är det på väg att förändras genom en proposition i riksdagen med titeln Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende (2024/25:165). I den föreslås att det ska krävas en kvalificerad majoritet för det andra och avgörande riksdagsbeslutet för en grundlagsändring. Det innebär att en minoritet på bara 34 procent framöver kan blockera ett sådant beslut i riksdagen. Även om en majoritet av svenska folket och/eller en riksdagsmajoritet är för. Således har vi i Sverige gått från ett demokratiskt majoritetsstyre till ett odemokratiskt minoritetsstyre.

I PRAKTIKEN INNEBÄR det att Sveriges EU-medlemskap torde cementeras för alltid. Som det parlamentariska läget ser ut idag och som det förväntas se ut i framtiden, ter sig en tvåtredjedelsmajoritet för ett EU-utträde som orimligt. Inte minst om

man också beaktar de hållhakar som EU har på Sverige.

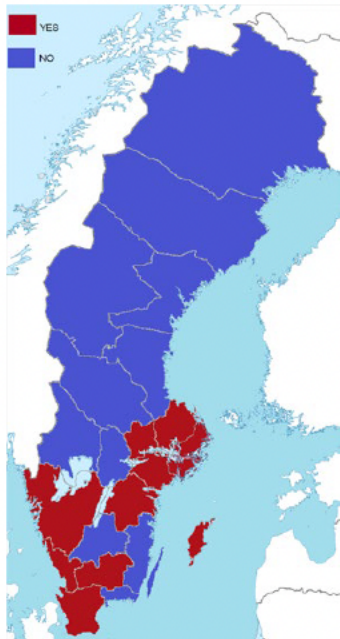
Regeringens uttryckta skäl för det här förslaget är att förhindra att "en hastigt uppblossade folkopinion ifrågasätter annars vedertagna grundprinciper". Kritikerna hävdar att det skälet är svårt att tro på givet att en grundlagsändring inklusive två riksdagsvoteringar med ett riksdagsval emellan tar många år att genomföra och som därför näppeligen kan drivas fram av en "hastigt uppblossande folkopinion". Bara den här grundlagsändringen har hittills tagit fem år från direktiv till det första riksdagsbeslutet. Flera kritiker menar därför att förslaget istället är till för att skydda de sittande makthavarna och inte medborgarna.

DET AVGÖRANDE BESLUTET om lagen tas efter valet 2026. Flera partier och grupper inklusive Folkrörelsen Nej till EU, mobiliserar nu för att stoppa förslaget. De pekar på att upp till tre miljoner väljare är EU-skeptiska enligt den senaste opinionsmätningen från Statistiska centralbyrån (SCB, maj 2025) och att deras möjlighet till påverka kan försvinna om spärren höjs. Med de nya reglerna skulle en tredjedel av riksdagen således kunna avgöra om Sverige fortsatt kommer leva upp till det grundlagsstadgade folkstyret eller inte. Det är själva kärnfrågan.

Ulf Ström
Ordf. Svexit

Bild: Robert Nyberg

Folkomröstningen om svenskt EU-medlemskap, resultat 1994, uppdelat i län
Bild: Paasikivi

